

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Наталія Подлевська
31" вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **Історія польського мовознавства**

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет

Кафедра

Для освітніх програм різних спеціальностей

Другий (магістерський)

Українська, польська

4

Вибіркова фахової підготовки

гуманітарно-педагогічний

слов'янської філології

Форма здобуття освіти	Загальне навантаження		Кількість годин						Контрольна робота	Залік
			Аудиторні заняття					Самостійна робота студента (зокрема й ІРС)		
	Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Д	4	120	34	16		18		86		+
З	4	120	12	8		4		108	+	+

Примітка: *Вибіркову навчальну дисципліну, яку кафедра рекомендує для певного рівня вищої освіти / спеціальності, мають право вибирати здобувачі інших рівнів та спеціальностей університету.

Програму склала Н. Торчинська канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри слов'янської філології Н. Торчинська Наталія ТОРЧИНСЬКА

Хмельницький 2025

1. Вступ

Дисципліна «Історія польського мовознавства» пропонується як вибіркова фахової підготовки для фахівців другого (магістерського) рівня, зокрема для здобувачів освіти за спеціальністю «035 Філологія», дасть студентам можливість ознайомитися із найбільш відомими і вагомими польськими лінгвістичними працями.

Мета дисципліни – поглибити знання студентів-філологів у галузі польського мовознавства, узагальнити інформацію про розвиток польської лінгвістичної думки і її місце в історії світового мовознавства, про основні напрями наукових досліджень та актуальні проблеми польського мовознавства на сучасному етапі.

Предмет дисципліни: становлення та розвиток польського мовознавства, лінгвістична термінологія, напрями сучасної польської лінгвістики.

Завдання: розширити загальнолінгвістичну підготовку філологів, поглиблено вивчити проблеми історії польської філології, схарактеризувати основні напрями її розвитку; з'ясувати принципи розвитку польської мови у взаємозв'язку із науковими поглядами, здобути знання про відомі постаті польського мовознавства; схарактеризувати основні польські праці, які заклали основи розвитку лінгвістики як науки; означити вплив польських мовознавців на розвиток української мовознавчої науки і навпаки; навчити студентів-магістрантів узагальнювати отримані філологічні знання.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення навчальної дисципліни, повинен: *давати* оцінку основним здобуткам та досягненням польського мовознавства; *характеризувати* теоретичні положення лінгвістичних концепцій різних мовознавців; *орієнтуватися* в сучасному слов'янському лінгвістичному середовищі; *аналізувати* основні праці лінгвістичного спрямування, видрукувані протягом різних історичних періодів; *володіти* знаннями про історію виникнення польського мовознавства, розвитку досліджень із загального мовознавства; *знати* стан наукового вивчення слов'янських і неслов'янських мов; історію становлення основних розділів мовознавчої науки; *усвідомлювати* внесок польських науковців у розвиток слов'янської лінгвістики; *володіти* інформацією про перші граматики і словники польської мови та *усвідомлювати* їхню роль у розвитку польського мовознавства.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:			Кількість годин (заочна форма навчання), відведених на:		
	лекції	практ. заняття	самоств. роботу	лекції	практ. заняття	самоств. роботу
Тема 1. Предмет мовознавства як науки. Інтердисциплінарні галузі мовознавства	2	2	10			13
Тема 2. Історія лінгвістичної думки	2	2	11	2		14
Тема 3. Розвиток польського мовознавства як науки. Інтерлінгвістика. Польські діалекти: їхні ознаки, поширення і вплив на польську літературну мову.	2	2	11	2		14
Тема 4. Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства.	2	2	10	2		13
Тема 5. Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики	2	2	11	2		13
Тема 6. Мовознавство у добу Нової Польщі	2	2	11		2	13
Тема 7. Граматики польської мови XX ст	2	2	11		2	14
Тема 8. Польська лексикографія XX ст.	2	4	11			14
Разом за семестр	16	18	86	8	4	108

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість год
1.	Предмет мовознавства як науки. Інтердисциплінарні галузі мовознавства Предмет і завдання курсу. Мовознавчі поля. Зв'язок мовознавства з іншими науками. Принцип історизму. Періодизація в історії лінгвістичної думки. Інтердисциплінарні науки в Польщі: психолінгвістика, прагмалінгвістика, семіотика, герменевтика, генеративна лінгвістика. Відомі представники польської лінгвістичної науки. Літ.: [1; 2; 3; 7; 15; 26; 31; 32].	2
2	Історія лінгвістичної думки Становлення і розвиток лінгвістичних традицій. Розвиток мовознавства у Стародавньому світі. Мовознавство в епоху Середньовіччя і Ренесансу. Мовознавство на сучасному етапі. Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32].	2
3	Розвиток польського мовознавства як науки. Інтерлінгвістика. Польські діалекти: їхні ознаки, поширення і вплив на польську літературну мову. Слов'янське мовознавство та його роль для світової науки. Історія польського мовознавства крізь призму періодизації. Інтерлінгвістика. Есперанто та інші штучні мови. Теолінгвістика як напрям у польському мовознавстві. Основні завдання польської лінгвістики. Поняття про діалекти і причини їх появи у будь-якій мові світу. Виникнення польських діалектів. Основні ознаки польських наріч. Взаємозв'язок польської й української мови на рівні діалектів. Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
4	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства Дописемний та писемний старопольський періоди. Перші пам'ятки дописемного періоду. «Bulla gnieźnieńska», «Księga Henrykowska», «Kazania świętokrzyskie», «Bogurodzica». «Traktat o ortografii polskiej» Я. Паркоша. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	2
5	Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики Історичні передумови виокремлення середньопольського періоду в мовознавстві. Орфографічні праці середньопольської доби. Розвиток граматичної думки. Аналіз найбільш відомих лексикографічних праць періоду середньої доби: «Dictionarius Ioannis Murmellii variarum rerum...» Яна Мурмеліуша, «Dictionarius trium linguarum...» Францішека Мимера, «Lexicon Latino Polonicum...» Яна Мончинського, «Thesaurus polono-latino-graecus» Гжегожа Кнапіуша, «Nowy dykcjonarz, to jest Mownik polsko-niemiecko-francuski» Міхала Абрахама Троца. Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	2
6	Мовознавство у добу Нової Польщі Історичні передумови виділення доби Нової Польщі. Поштовх і причини розвою польської лексикографії. Розвиток лексикографії. «Słownik języka polskiego» С. Б. Лінде. «Słownik wileński». «Słownik języka polskiego» («Słownik warszawski») Я. Карловича. «Słownik etymologiczny języka polskiego» А. Брюкнера. Інші словники новопольського періоду.	2

	Граматичні праці в добу Нової Польщі і труднощі при їх укладанні («Gramatyka dla szkół narodowych w trzech czesciach, dla klas I–III» О. Копчинського, «Pierwsze zasady grammatyki języka polskiego» Ю. Мрозінського, «Polnische Grammatik für Deutsche...» С. Бандткі, Спадщина А. А. Кринського). Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	
7	Граматика польської мови у ХХ ст. Граматика I пол. ХХ ст.: «Charakterystyka psychologiczna języka polskiego» Я. Бодуена де Куртене, «Gramatyka języka polskiego» Яна Лося, «Gramatyka języka polskiego» Станіслава Шобера, Історичні передумови розвитку лінгвістики у післявоєнній Польщі. Граматичні розвідки другої половини ХХ ст.: «Gramatyka języka polskiego. Podręcznik szkolny. Z 19 rycinami w tekście, tablicą i mapą narzeczy» Тадеуша Лер-Сплавінського, Романа Кубінського, «Gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej w zarysie» Зенона Клеменевича. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
8	Польська лексикографія ХХ–ХХІ ст. Основні тенденції розвитку польської лексикографії у ХХ ст. Аналіз найбільш відомих словників: «Wielki słownik języka polskiego» П. Жмігродського, «Uniwersalny słownik języka polskiego» С. Дубіша, «Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny» Г. Згулкової, «Słownik współczesnego języka polskiego» Б. Дуная, «Słownik języka polskiego» В. Дорошевського, «Słownik języka polskiego» М. Шимчака, «Inny słownik języka polskiego» М. Банько, «Wielki słownik etymologiczno-historyczny języka polskiego» К. Длугош-Курчабової, «Etymologiczny słownik języka polskiego» А. Баньковського. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27].	2
Разом за семестр		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Історія лінгвістичної думки Становлення і розвиток лінгвістичних традицій. Розвиток мовознавства у Стародавньому світі. Мовознавство в епоху Середньовіччя і Ренесансу. Мовознавство на сучасному етапі. Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32].	2
2.	Розвиток польського мовознавства як науки Слов'янське мовознавство та його роль для світової науки. Історія польського мовознавства крізь призму періодизації. Основні проблеми польської лінгвістики. Відомі постаті польської лінгвістики Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
3.	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства Дописемний та писемний старопольський періоди. Перші пам'ятки дописемного періоду. «Bulla gnieźnieńska», «Księga Henrykowska», «Kazania świętokrzyskie», «Bogurodzica». «Traktat o ortografii polskiej» Я. Паркоша. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	2
4	Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики Історичні передумови виокремлення середньопольського періоду в мовознавстві. Орфографічні праці середньопольської доби. Розвиток	2

	граматичної думки. Аналіз найбільш відомих лексикографічних праць періоду середньої доби: «Dictionarius Ioannis Murmellii variarum rerum...» Яна Мурмеліуша, «Dictionarius trium linguarum...» Францішека Мимера, «Lexicon Latino Polonicum...» Яна Мончинського, «Thesaurus polono-latino-graecus» Гжегожа Кнапіуша, «Nowy dykcjonarz, to jest Mownik polsko-niemiecko-francuski» Міхала Абрахама Троца. Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	
Разом		8

3.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних для студентів *денної* форми навчання

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Предмет мовознавства як науки Літ.: [1; 2; 3; 7; 15; 26; 31; 32].	2
2.	Історія лінгвістичної думки Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32]..	2
3.	Розвиток польського мовознавства як науки Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
4.	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	2
5.	Мовознавство у середньопольську добу Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	2
6.	Мовознавство у добу Нової Польщі. Розвиток лексикографії. Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	2
7.	Розвиток польської граматичної та орфографічної думки в новопольський період Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
8.	Новітній етап розвитку польського мовознавства Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	4
Разом за семестр		18

Перелік практичних занять для студентів *заочної* форми навчання

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Мовознавство у добу Нової Польщі. Розвиток лексикографії. Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	2
2.	Польська граматики і лексикографія XX ст. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
Разом		4

3.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх та контрольної роботи, у підготовці до теоретичного, підсумкового опитування в усній або письмовій формах, у тестуванні з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань.

Студенти *заочної* форми навчання також виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вона вміщена у методичних рекомендаціях та в модульному середовищі.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

№ з/п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	5
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 1	5
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	5
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	6
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття.	5
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 2	6
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття.	5
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ 1.	5
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття.	5
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ 1	6
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття.	5
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ 2	5
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття.	5
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ 2	5
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 3	5
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу Т8. Підготовка до підсумкового опитування. Підготовка до виконання КР	6
17/	Завершення опрацювання теоретичного матеріалу і виконання практичних завдань	2
Разом		86

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи

1. Опишіть процес становлення польської фонетичної системи мови, порівнюючи та зіставляючи матеріал, запропонований у працях Я. Паркоша, С. Зборовського, О. Копчинського, Я. Лося та З. Клеменсевича.

2. Порівняйте структуру «Słownika współczesnego języka polskiego» за ред. Б. Дуная зі «Словником української мови» 11 т. (1970–1980).

3. Зіставте етимологічні словники – «Słownik etymologiczny języka polskiego» – за редакцією О. Брюкнера (Aleksander Brückner, 1927) Ф. Славського (Franciszek Sławski, 1952–1982) щодо особливостей укладання словникових статей, їхньої кількості, прикладів тощо.

4. Проаналізуйте етимологічні словники О. Брюкнера і Ф. Славського з погляду наявності запозичень з української літературної або діалектної мови.

5. Порівняйте 10 словникових статей на позначення тих самих понять у лексикографічних виданнях різних періодів.

6. Укладіть таблицю, висвітливши основні напрями розвитку мовознавства у середньопольський період.

7. Укладіть таблицю, висвітливши основні напрями розвитку мовознавства у добу Нової Польщі.

8. Опишіть зміни, які відбувалися в морфологічній структурі польської мови (на прикладі трьох граматик різних періодів).

9. Знайдіть інформацію про польських мовознавців українського походження та проаналізуйте їхній життєвий шлях і науковий доробок.

10. Запропонуйте інформацію про 5 відомих польських ономастів та їхні праці (бажано згрупувати окремо за напрямками – антропоніміка, топоніміка та ін.).

11. Запропонуйте інформацію про 5 відомих польських діалектологів та їхні праці.

12. Проаналізуйте «Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich» з погляду його значення для польського та українського мовознавства (перспектива його використання ономастами, діалектологами та представниками інших лінгвістичних галузей). Наведіть конкретні приклади.

13. Схарактеризуйте словник мови творів певного польського автора з погляду змісту і структури, означте його важливість для науки в цілому та мовознавства зокрема.

14. Проаналізуйте структуру «Słownika gwar polskich» (Т. 1–6). Випишіть 20 діалектних лексем, які перегукуються з українськими відповідниками, мотивуйте їхнє існування.

15. На прикладі етнолінгвістичних праць Є. Бартмінського (Польща) та В. Жайворонка (Україна) порівняйте етнокультурний підтекст 10 власних назв, із якими тісно переплетена доля та світогляд українського та польського народів.

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми здобуття освіти викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни у методичній розробці: Історія польського мовознавства: методичні рекомендації до проведення практичних занять здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня ОПП «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська». Укладач Торчинська Н. М.; відповідальна за випуск Торчинська Н. М. Хмельницький, 2025. 43 с.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на поєднанні традиційних та інноваційних підходів із застосуванням сучасних освітніх технологій.

Форми організації навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Методи навчання: словесні та пояснювально-ілюстративні: розповідь, пояснення, бесіда, робота з підручником, ілюстрування; інтерактивні та практичні: виконання вправ, дискусії, ділові ігри, мозковий штурм, метод проблемного викладу; контролю та самоконтролю: виконання тестових завдань, контрольні роботи, підготовка до поточного контролю.

Освітні технології: технології проблемного, інтерактивного, ігрового та дистанційного навчання.

Інформаційно-комунікаційні засоби та сервіси (ІКТ): платформи дистанційного навчання: Moodle, освітні платформи (Prometeus); сервіси відеоконференцій: Zoom, Google Meet; інструменти візуалізації та гейміфікації: PowerPoint, Kahoot!, YouTube; засоби комунікації: корпоративна електронна пошта, месенджери (Telegram, Viber).

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування; тестовий контроль теоретичного матеріалу; оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні питань); оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання; оцінювання результатів виконання контрольної роботи.

Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях, захищати ІДЗ тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правильного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, зокрема через участь у вебінарах, семінарах, які проводять польські науковці з відповідної тематики, що сприяє формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, позитивну підсумкову оцінку (**залік**) здобувач може отримати, якщо набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти в 2 семестрі

Аудиторна робота					Контрольні заходи						Семестровий контроль
Практичні заняття				Підсумкове опитування	Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання		Контрольна робота	Залік
№1-2	№3-4	№5-6	№7-8	№1	№1	№2	№3	№1	№2	№1	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	60-100
12-20				6-10	18-30			12-20		12-20	

Примітка: ПО – підсумкове опитування; ТК – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; КР – контрольна робота. За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти у 2 семестрі

Аудиторна робота				Контрольні заходи				Семестровий контроль
Усні відповіді на практичних заняттях				Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання	Контрольна робота
№1	№2	№1	№2	№3	№1	№1	№1	Залік
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	18-30	60-100	
12-20		18-30			12-20	18-30		

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає відповідь у формі повідомлення (8–15 сторінок друкованого тексту із посиланнями в дужках на джерело) на два теоретичні питання: діяльність двох польських мовознавців та характеристика польської лінгвістичної пам'ятки. Зміст завдань і особливості їх оформлення описано в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи (зокрема, мова виконання – польська та українська (за бажанням), одне з питань оформити у вигляді змістовної мультимедійної презентації). При оцінюванні контрольної роботи враховуються якості її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з завдань – 15 балами, загальна максимальна сума балів становить 30. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Всього балів	18		30

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (18 балів) та максимального (30 балів), перебуває в межах 19-29 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти.

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом лінгвістичною термінологією і вміння робити об'єктивні висновки й узагальнення щодо змісту лексикографічних, граматичних та інших праць різних періодів розвитку польського мовознавства; результати виконання самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і в повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє впевнено висловлювати й обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне оформлення роботи з використанням мультимедійних та відеотехнологій. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .

Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 12 балів, максимальний – 20 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з трьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 30.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за кожен тестовий контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	6	8	10

На тестування відводиться 25 хвилин. Студент проходить тестування онлайн-режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		
E	60-65		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

9. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗДОБУТИХ СТУДЕНТАМИ ЗНАНЬ

1. Місце мовознавства у структурі філології. Мовознавчі поля.
2. Становлення і розвиток лінгвістичних традицій (мовознавство Стародавньої Індії, Китаю, арабське та японське мовознавство).
3. Розвиток лінгвістичної думки у Стародавній Греції та в Римі.
4. Мовознавство епохи Середньовіччя та Ренесансу.
5. Періодизації розвитку лінгвістичних учень і принцип історизму.
6. Слов'янське мовознавство у структурі світової лінгвістичної думки
7. Основні проблеми польської лінгвістики.
8. Зв'язок мовознавства з іншими науками.
9. Структуралізм як напрям у лінгвістиці.
10. Інтерлінгвістика як напрям у мовознавстві. Штучні мови. Есперанто.
11. І. Бодуен де Куртене та М. Крушевський як визначні представники структуралізму.
12. Розвиток класичного структуралізму в польській лінгвістиці в середині ХХ ст. (праці Є. Куриловича, З. Штібера та Т. Мілевського).
13. Зародження порівняльно-історичного мовознавства. Основні методи порівняльно-історичної лінгвістики.
14. Праці Є. Куриловича та їхнє значення для розвитку компаративістики.
15. Когнітивна лінгвістика. Моделювання картини світу у мові та мовних стереотипів.

16. Люблінська когнітивна школа.
17. Старопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Основні праці
18. Середньопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Орфографічні та граматичні праці.
19. Середньопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Лексикографічні праці.
20. Новопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Розвиток лексикографії.
21. Новопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Розвиток граматики.
22. Періодизація в історії розвитку польської мови: дописемний та писемний періоди.
23. Періодизація О. Брюкнера, Т. Лера-Сплавінського, С. Слонського, З. Клеменсевича, С. Урбаньчика.
24. Початки та розвиток польської орфографії.
25. Розвиток літературної польської мови.
26. «Трактат про орфографію» Я. Паркоша 1440 р.
27. Граматики польської мови середньопольського та новопольського періодів. Граматика С. Заборовського 1518 р.
28. «Ortografia polska» С. Мужинівського.
29. Перші словники польської мови. Латинсько-польський словник Бартоломея з Бидгоща 1531 р.
30. Словник «Lexikon latinopolonicum» Я. Мончинського.
31. Лексикографічні праці М. Фольмара та Г. Кнапського.
32. «Słownik języka polskiego» С. Б. Лінде (1771–1847 pp.),
33. Віленський словник 1861 р.,
34. Варшавський словник під редакцією Я. Карловича та А. Кринського.
35. Європейське мовознавство XVII–XVIII ст.
36. Актуальні напрями сучасної лінгвістики.
37. Мовознавча діяльність українських лінгвістів в галузі полоністики.
38. Внесок польських мовознавців у розвиток української мови.
39. Синхронія і діахронія. Диференціація та інтеграція – основні процеси розвитку мов.
40. Розвиток польської лексикографічної науки.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Історія польського мовознавства» базується на основі низки електронних праць, як польськомовних, так і українськомовних. Крім того, наявні фахові публікації з відповідної тематики та підготовлено методичні вказівки:

Історія польського мовознавства : методичні рекомендації до проведення практичних занять здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня ОПП «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська». Укладач Торчинська Н. М.; відповідальна за випуск Торчинська Н. М. Хмельницький, 2025. 43 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2006. 464 с.
2. Historia językoznawstwa. URL : https://pl.wikipedia.org/wiki/Historia_językoznawstwa
3. Encyklopedia języka polskiego. Pod red. S. Urbańczyka, 2 wyd. Wrocław – Warszawa–Kraków, 1992. 568 s.
4. Klemensiewicz Z. Gramatyka historyczna języka polskiego. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981. 654 s.
5. Торчинська Н. М. Історія польського мовознавства крізь призму періодизацій. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2019. Випуск шостий. С. 119–127.

6. Торчинська Н. М. Розвиток польського мовознавства у середньопольський період. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наукових праць. Випуск 18. Хмельницький, 2019. С.54–61.

Додаткова

7.Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвістичних учень. Київ : Академія, 2011. 239 с.

8.Губич В. В. Кодифікація польської морфологічної термінології у «Граматичі польської мови» О. Копчинського і «Словнику польської мови» С. Б. Лінде. *Слов'янський збірник*. 2015. № 19. С. 264–277.

9.Губич В. В. Латинські запозичення у складі польської мовознавчої термінології середньопольської доби. *Слов'янський збірник*. 2016. № 20. С. 176–193.

10.Губич В. В. Польська лінгвістична термінологія в тримовному словнику М.А.Троца. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*: Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. Київ, 2016. Вип. 29. С. 36–43.

11.Давньопольська мова. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Давньопольська_мова#.

12.Дворницька Н. І., Стахнюк Н. О.Історія польської мови (граматика): навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, ТзОВ «Апостроф», 2020. 124 с.

13.Історія польського мовознавства : методичні рекомендації до проведення практичних занять здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня ОПП «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська». Укладач Торчинська Н. М.; відповідальна за випуск Торчинська Н. М. Хмельницький, 2025. 43 с.

14.Лазарович О. М. Розвиток граматичної думки у Польщі кінця XV – середини XVIII ст. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2015. № 2 (30). 86–93.

15.Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології. Київ, 2008. 174 с.

16.Непоп-Айдачич Л. Польська когнітивна етнолінгвістика : навчальний посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. 336 с.

17.Півторак Г.П. Українсько-польські етномовні взаємини давнього періоду. *Мовознавство*. 2020. № 1. С. 3–19.

18.Тимошук Р. П. Тлумачні словники в історії польської лексикографії. *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2010. Випуск 12. С. 188–193.

19.Тожиєва В. В. Лінгвістична термінологія польської мови в діяхронному аспекті (середньопольська та новопольська доба): дис. ... канд. філол. наук; 10.02.03 – слов'янські мови. Одеса, 2019. 207 с.

20.Тожиєва В. В. Роль описових граматик, підручників і словників у формуванні лінгвістичної термінології польської мови. *Мова і культура*. Київ, 2018. Вип. 21. Т. 6 (195). С. 336–343.

21.Торчинська Н. М. Діалектне членування польської мови. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2020. Випуск восьмий. С. 121–133.

22.Торчинська Н. М. Лексикографічні джерела в період Нової Польщі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наукових праць. Хмельницький, 2020. Випуск 19. С. 98–104.

23.Торчинська Н. М. Роль польських лінгвістів в історії вивчення української мови. *Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи* : матеріали міжрегіональної науково-практичної конференції. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. С. 95–104.

24.Торчинська Н.М. Символи як невід'ємний складник ментальності польського народу. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2018. Випуск п'ятий. С. 223–228.

25.Торчинська Н. М. Сучасні гідронімічні студії в польському мовознавстві. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип.1(45). 2021. С. 428–434.

26.Bajerowa I. Zarys historii języka polskiego 1939–2000. Warszawa, 2003. 345 s.

27. Bartmiński J. Język w kontekście kultury. *Współczesny język polski*. Pod red. J. Bartmińskiego. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. S. 13–22.
28. Dubisz S. Historia języka polskiego – «wczoraj, dziś i jutro». *LingVaria*. Rok V (2010). Nr 2 (10). S. 45–51.
29. Gawrońska-Garstka M. Językoznawstwo na przełomie XIX i XX wieku. *Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa*. 2010. Nr 1. S. 39–47.
30. Gruszczyński W. Jednostka opisu leksykograficznego w słowniku historycznym na przykładzie «Słownika języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku». *Poradnik Językowy*. 2010. № 4. S. 26–40.
31. Klemensiewicz Z. Historia języka polskiego. Warszawa, 2002. 828 s.
32. Łuczyński E., Maćkiewicz J. Językoznawstwo ogólne. Wybrane zagadnienia. Gdańsk, 1999.
33. Milewski T. Językoznawstwo. Warszawa, 2021. 320 s.
34. Urbańczyk S. Dwa staropolskie traktaty ortograficzne. *Studia Polonistyczne*. 1986–1987. XIV–XV. S. 313–320.
35. Urbańczyk S. Słownictwo staropolskie a wyższa kultura. *Prace z dziejów języka polskiego*. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1979. S. 13–26.

12. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. **Пошук** – Кафедра слов'янської філології – ОПП «Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська». (Магістратура) – «Історія польського мовознавства. ФППм, ФППмз (Торчинська Н. М.)». URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5687>
2. Електронна бібліотека університету. URL : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Інституційний репозитарій ХНУ. URL : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.